

Wierzyciel musi zwracać uwagę na upływ czasu

Co do zasady, roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu. Przedawnieniu podlegają także roszczenia zasądzone prawomocnym orzeczeniem sądu - wyrokiem.

Roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu, przedawnia się z upływem lat dziesięciu, a jeżeli stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenia okresowe (np. odsetki), roszczenie o świadczenia okresowe należne po wydaniu prawomocnego orzeczenia ulega przedawnieniu trzyletniemu. Do odsetek należnych przed dniem wydania orzeczenia stosuje się zatem termin dziesięcioletni.

To nie oznacza, że roszczenia przedawnione nie można dochodzić w drodze sądowej. Po upływie terminów przedawnienia dłużnik może jednak podnieść w odpowiednim postępowaniu zarzut przedawnienia, co skutkować będzie utratą przez wierzyciela uprawnienia do komorniczej egzekucji wcześniej zasądzonej należności. Jak zatem powinien bronić się wierzyciel przed niekorzystnym dla niego upływem czasu?

Wariantów jest kilka i zależą one przede wszystkim od tego na jakiej drodze wierzyciel zdecyduje się dochodzić należnego mu roszczenia.

Najpierw polubownie

W przypadku, gdy po stronie dłużnika istnieje wola uregulowania ciążącego na nim zobowiązania, wierzyciel może pisemnie bądź konkludentnie zaakceptować przyjęty przez dłużnika sposób spłaty zobowiązania. W takim przypadku często zdarza się, że strony zawierają odpowiednie porozumienie, stanowiące w rzeczywistości uznanie roszczenia przez osobę, przeciwko której roszczenie przysługuje. Poprzez zawarcie takiej umowy dłużnik potwierdza swoje zobowiązanie względem wierzyciela. Takie rozwiązanie jest korzystne przede wszystkim ze względu na przerwanie biegu terminu przedawnienia (z chwilą uznania roszczenia przedawnienie biegnie na nowo) oraz ze względu na fakt negocyjnego załatwienia sprawy. Niewątpliwym minusem tego rozwiązania jest natomiast to, że wprawdzie zawarcie takiego porozumienia przerywa bieg terminu przedawnienia, jednak w czasie ratalnej spłaty zobowiązania termin przedawnienia cały czas biegnie. Co prawda w orzecznictwie spotyka się stanowisko, wedle którego każda spłata zadłużenia dokonywana przez dłużnika stanowi niewłaściwe uznanie długu i jako taka jest przerwaniem biegu przedawnienia, po którym przedawnienie biegnie na nowo, jednak nie ma całkowitej pewności, że w przypadku ewentualnego podniesienia przez dłużnika zarzutu przedawnienia, sąd rozpoznający sprawę przychyli się do takiej argumentacji. Dlatego też, w przypadku, gdy wierzyciel zdecyduje się na taki sposób załatwienia sprawy, powinien podjąć niezbędne kroki celem zapewnienia, iż bieg przedawnienia zostanie przerwany, chociażby

zawrzeć z dłużnikiem nowe porozumienie lub zobowiązać go do ponownego złożenia oświadczenia o uznaniu roszczenia.

Bez współpracy dłużnika

W przypadku, gdy dłużnik nie wykazuje woli uregulowania roszczenia przysługującego wierzycielowi, ten drugi zmuszony jest do podjęcia działań przymuszających dłużnika do zapłaty.

Gdy wierzyciel dysponuje już prawomocnym orzeczeniem sądu stwierdzającym istnienie i wysokość przysługującej mu należności, może podejmować dalsze czynności, pamiętając, że każda czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju, przedsięwzięta bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia przerywa bieg terminu przedawnienia.

W praktyce, pierwszą czynnością, niezbędną do podejmowania dalszych działań przeciwko dłużnikowi jest uzyskanie klauzuli wykonalności przeciwko dłużnikowi. Co do charakteru wniosku o nadanie klauzuli wykonalności i tego czy przerywa on bieg przedawnienia powstało wiele kontrowersji. Pierwotnie linia orzecznicza przychyliła się do stanowiska zgodne z którym nie ma bezpośredniego związku pomiędzy złożonym wnioskiem a zaspokojeniem roszczenia. Linia ta w ostatnich latach uległa jednak zmianie, i aktualnie przyjmuje się, iż złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności nie tylko przerywa bieg przedawnienia, ale i powoduje, że przedawnienie nie biegnie do chwili ukończenia postępowania klauzulowego, czyli przez okres, w którym uprawniony nie ma możliwości podejmowania innych środków w celu realizacji roszczenia (tak: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2004 roku, sygn. akt III CZP 101/03 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2011 roku, sygn. akt IV CSK 156/11). W związku z powyższym, można przyjąć, że złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności przerywa termin przedawnienia, który zaczyna biec na nowo dopiero od dnia doręczenia wierzycielowi orzeczenia opatrzonego klauzulą wykonalności.

Po uzyskaniu klauzuli wykonalności wierzyciel może złożyć u wybranego komornika sądowego wniosek o wszczęcie egzekucji, który ponownie przerywa bieg terminu przedawnienia. Analogicznie jak w przypadku wniosku o nadanie klauzuli wykonalności, od czasu złożenia wniosku do dnia ukończenia postępowania egzekucyjnego (a więc np. do dnia zakończenia postępowania w wyniku spłaty zadłużenia bądź umorzenia postępowania ze względu na jego bezskuteczność) przedawnienie nie będzie biegło. Należy jednak pamiętać, że nie zawsze złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji będzie skutecznie przerywało bieg przedawnienia. Jeżeli bowiem wszczęte przez wierzyciela postępowanie egzekucyjne zostanie następnie umorzone w wyniku bezczynności wierzyciela przez okres 1 roku lub w wyniku złożenia przez wierzyciela wniosku o umorzenie egzekucji, to zgodnie z najnowszymi poglądami doktryny, uznać należy, iż

wszczęcie postępowania egzekucyjnego nie może być traktowane jako przerwa biegu przedawnienia.

Zdaniem autorki

Wierzyciel dochodząc od dłużnika zapłaty przysługującego mu roszczenia stwierdzonego prawomocnym orzeczeniem sądu powinien pamiętać o obowiązujących terminach przedawnienia, i w razie zbliżania się terminu ich upływu podejmować działania zmierzające do przerwania ich biegu. Istotna jest przy tym aktywna postawa wierzyciela w dochodzeniu należnych mu roszczeń, która wpływa na skuteczność przerwania biegu przedawnienia.

Autor: Karolina Durbacz, prawnik, Kancelaria Prawna Piszcz i Wspólnicy